

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercuria si Sambat'a.

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate, se plateacu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garuandu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prunumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariulu

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 101.

— Sibiu, Mercuri 17/29 Decembre. —

1880.

Abonamentu nou la „Observatoriulu“.

Diariu politicu, national-economicu si literariu :

pe anulu alu IV-lea

carele se incepe cu 1/13 Januarius 1881.

Apropiandu-se finea anului curente, deschidemu prunumeratiune noua la diariulu nostru, totu pe langa conditiunile cunoscute de mai inainte.

Pretiu de abonamentu este :

In laintrulu monarchiei pe 12 luni 8 fl., pe 6 luni 4 fl. v. a.

In strainatate 22 franci pe 12 luni, 11 franci pe 6 luni, din cauza ca de unu anu incóce porto in afara, in locu de a scade, s'a mai adaosu cu 1/3 din ce fusese pana atunci.

In Sibiu pretiu este 3 fl. 50 cr. pe 6 luni; dusu la casa cu 50 cr. mai multu.

Fiindu-cà nu ne convine a tipari prea multe exemplarie de prisosu, rogamu pe dñi abonati, ca se binevoiesca a inainta oo. adrese si pretiu pre càtu se pòte mai curendu, ceea ce se pòte mai usioru prin mandate (asemnatiuni) postali, de a dreptulu la redactiune in Sibiu. Piat'a mica Nr. 27.

Adresele se fia scrise curatu, cu caractere clare, si dupace statiunile de posta se inmultiescu mereu chiaru si pe la sate, in prea multe casuri este neconditionatu necessariu a se insemna si comitatulu respectivu.

Resultatele ostenelelor nòstre de trei ani, le supunemu cu consciintia linistita la judecat'a acelor lectori, carii nu'si pregetara a urmari activitatea nòstra dela inceputu si pana astadi.

Redactiunea.

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Episóde din viét'a episcopului Joanu Popu de Lemeni.

(Continuare din Nr. 47.)

Incependu dela Nr. 17 si continuandu pana la Nr. 22, apoi érași dela Nr. 41 pana la 47 adeca in treispredice nri ai acestui diariu din a. c. publicasemu o serie de episóde biografice si istorice despre episcopulu Joanu Popu Lemeni si contimpurarii sei, intre cari se intielegu si auctoritatile supreme din marele principatu alu Transilvaniei, câte au statu camu dela anulu 1800 pana la 1850. Inainte de a me incumeta la acelea publicatiuni, me consultasemu cu unii dintre amicii mei asupra intrebarei, daca a venitu sau nu timpulu, in care se facemu cunoscutu materialulu istoricu relativu la noi romanii ardeleni din acelu periodu. Cei mai multi imi disera, ca trebuia se o facemu si pana acuma, ca-ci dupa mórtea betranilor septuagenari si octogenari càti mai petrecu ca nisce straini printre generatiunile moderne, cine scie daca informatiunile acelor voru mai vedea lumin'a, s'eu ca voru disparea de odata cu ei si loculu loru ilu voru ocupa traditiunile fabuloase, false si incurcate cu anachronismii cei mai absurdi. Pe altii érași ii gená inpregiurarea, ca inca totu se mai afla ómeni in viét'a, carii au luat parte activa, anume la fatalulu procesu din Blasiu.

Dupace am vediutu publicatiunile domnului Eugenu de Friedenfels,*) decisiunea mea a fostu luata. Nu mai este permisu a tacea la atatea informatiuni cu totulu ratacite, la atatea acte oficiali, fórte reu interpretate, imi disieu eu. apoi ajutat cu tóta bunavoint'a si promptitudinea de fostulu meu odinóra professoru venerabilele octogenariu domnulu canonicu Constantinu Papfalvi, scoseiua la lumina cele ce se vedu in foisiór'a susu citatoru Nri.

Intre acestea ne surprinse si dn. Alexiu Jakab,

*) Joseph Bedeus von Scharberg. Beiträge zur Zeitgeschichte Siebenbürgens im 19 Jahrhundert. Von Eugen von Friedenfels. 2 Theile. Wien 1877. Lectura de altumentrea fórte interessanta.

Despre serbitute sau sclavia.

(Urmare.)

Tractarea sclaviloru in vechime.

Aceea differia fórte multu intru o multime de inpregiurari. In unele tieri asiatiche sclavii erau tractati destulu de omenesce, éra crudinea si atrocitatile crunte erau rare. In Greci'a sclavi'a (Douloi, doulia, de unde romanesculu dulau?) nu era tocma aspra, cu exceptiune de tractarea sclaviloru din Lacedemoni'a, unde domni loru brutali si crudi din crescere si dupa legile loru, pe langa ce subjugasera pe toti locuitorii cetatiloru Helos si Messeni'a, apoi ii si tractau mai reu decâtu pe vite, supunendu'i la lucru multu si greu si pedepsindu'i tiranesce. Preste totu grecii aveau sclavi fórte multi; asia de ex. istoricii au calculatu, ca in nicele provincii Aegina si Corintu (cu cetatea) se aflau in periodulu celu bunu alu greciloru la 930 mii de sclavi, parte mare adusi din tierile de pre langa marea négra. In Athen'a pe la 300 inainte de Chrs. se aflau numai 21,000 cetatieni liberi si vreo 10,000 clienti totu liberi, sclavi inse aveau dela 300 pana la 400 de mii, mai multi barbati decâtu femei. Cultur'a pamentului, profesiunile industriane, montanistica, tinerea de vite, precum si multimea de ocupatiuni domestice, necesarie, folositorie si de luxu, se faceau totu numai prin sclavi; éra cetatienii liberi isi reserasera dreptulu de a comanda, a judeca si a se bate, a tinca adunari si a se certa, a se ocupa si de comertiu, in fine a se desfeta in mancari si beuturi. Urme din acea viét'a antica se mai cunoscú pana in dio'a de astadi la o parte din grecii moderni.

Dupace a inceputu se ródia coruptiunea asiatica la viét'a nationale a greciloru. tractarea sclaviloru ajunse a fi multu mai aspra. Domni si dómnele loru asteptau dela sclavii loru prestatiuni imposibili, éra daca nu le inplineau, li se dictau

pedépse fórte grele. Sclavii nu mai erau considerati intru nimicu cá ómeni. De aci incolo nu le mai era permisu a se inbraca cu vestminte cá ale ómeniloru liberi, nici a'si tunde barb'a si perulu, cu atátu mai puçinu le era permisu a porta arme, adeca in acestea puncte sortea sclaviloru din antic'a Greci'a semena fórte multu cu starea iobagiloru din Europ'a si din tierile ungueresci. Sclavii fugari si furi erau batuti cu biciu si torturati asia, in càtu din tortura mai totudeauna urm'a mórtea loru. Pedépse cea mai aspra era manarea rótei de móra, in locu de a o mana cu apa. Cá se nu fuga sclavii, erau inferati cam de regula in frunte. Alte pedepse usitate la greci, remase cá suveniru triste ale tiraniei, ne potu fi cunoscute si in Romani'a dela turci si dela grecii fanarioti. Betranii carii au traitu pana in a. 1821 sub fanarioti si cei carii citescu pe scriitorii bizantini, sau si numai istori'a imperiului otomanu, aru fi in stare de a compune o lunga lista de pedepse si torture grecesce. Câteva din acelea erau din nefericire, cunoscute prea bine si in Transilvani'a.

Pretiuu sclaviloru la greci.

Acela au diferitu fórte multu, dupa epoce si inpregiurari. Pe timpulu lui Homeru o sclava se cumpara, dupa cum era de robusta, ori frumoasa, laborioasa, cu pretiu de 4 pana la 20 de vaci sau boi. „Càtu ai datu pe acea sclava négra?“ „Am datu 4 vaci.“ „Càtu ai datu pe cea alba tenera?“ „15 vaci.“ — Industriari de manufacturi, cá croitori, pantofari, cojocari etc. se vendeau cu câte 3 pana la 6 mine, sau dupa banii moderni, câte 100 pana la 180 fl. v. a., éra pastorii de vite si agricultorii costau mai puçinu; sclavii puçini càti sciau carte, mai alesu grecésca, se plateau dela 8 pana 20 de mine, adeca multu mai bine decâtu oricare altii din alte clase de sclavi. Acestea pretiuri mai bune indemnau pe negutiatori, cá pe baiatii de sclavi se'i dea si la invetiatura, cá asia se aiba pretiu mai mare.

membru coresp. alu academiei magiare, cu alte publicatiuni relative la cestiunile religioase si politice romanesci, mai ample de càtu ale lui E. Friedenfels, inse totu asia de unilaterali, totuodata fórte pasionate*); éra in càtu pentru descrierea evenimentelor din Blasiu, apoi Friedenfels si Jakab: focu si apa, opiniuni diametralu oppuse. Asia de ex. unulu dà totu dreptulu profesoriloru si condamna pe episcopulu, cestalaltu dà pe professori de rebeli, pe episcopulu de martiru; unulu inaltia pe Siaguna si trage in tina pe Lemeni, cesta din contra considera cá instrumentu pe Siaguna si ar inaltia la ceriu pe Lemeni. Ambii au la dispositiune aceleasi documente, din aceleasi archive si ambii sugu din ele miere si veninu, dupa cum dictédia fia-caruia geniulu seau.

Asia dara, daca nu ingrijimu noi de istori'a nòstra, éca ingrijiescu altii de ea. luandu-ne sub tutoratulu loru, ca-ci ne tinu de minoreni, s'eu ceea ce este si mai reu, de lenesi, caroru nu le pasa de ceea ce se intempla cu noi si inpregiuru de noi.

Se pòte cá se mai tacemu?

Intr'aceea luminá Ddieu si pe vreo-doi nasaudeni, cá se publice in „Scóla romana“ din Nasaudu biografi'a episcopului Joanu Lemeni asia, precum o dictase densulu in exiliulu din Vien'a in anii estremi ai viétiei sale, delui Joachim Murasiu in péna.

Minunatu materialu. De aci incolo lipsesce inca publicarea, in parte reproducerea unor acte, prin care se potu rectificá cele mai grele erori ale dd-loru Friedenfels si Jakab, anume relative la processulu din Blasiu, care s'au aprinsu mai antaiu dintr'o schinteia aruncata de càtra fericitul Simionu Barnuti in „Fóia pentru minte, ánima si literatura.“ Dela 1830 in tóta Europ'a se pornise o noua agitatie febrile pe tóte terenele si in tóte directiunile. Transilvani'a si Ungari'a se aflau, precum se scie din alte publicatiuni, intr'o ferve care inpingea mereu spre revolutiune. In càtu pentru romani, apoi ei dela 1 Januarius 1838 pana la catastrofa din Blasiu se intrebau neincetatu unii pe altii in Gazet'a si Fóia lui Baritiu, càtu pe faciá. càtu printre linii, despre atitudinea ce aru avea se ia in casuri neprevédute. Simionu Barnuti a crediutu, cá cele de

ántaiu reforme de care aru trebui se se apuce romanii, ar fi pe terenulu bisericescu. In altu Nru vomu vedea in acésta materia opiniunile lui de inainte cu 37 de ani, opiniuni care astadi abia aru mai fi in stare se turbure somnulu cuiva, candu din contra inainte cu o generatiune ele treceau aprópe de revolutionarie.

(Va urmá.)

In memori'a lui Josifu Hodosiu.

Cétia négra se stracora preste culmea din Ardealu, Barc'a mortiei ér' plutesce c'unu anuciun funebru, Ce ni-duce trist'a fama din frumosulu resaritu: „Fii Romei sunt in doliu“ . . . Josifu Hodosiu a moritu!

Pana candu totu suferintia umeri-ti va apasá O natiune romanésca, pana candu vei suspiná? Provedinti'a din 'naltime, angerii colo de susu Nu voiescu a-ti mai suride? zimbetulu loru au apusu?

Nu esiste pentru tine nicairi pre-acestu pamentu Vre o dulce mangaiere, fara numai in momentu? Cós'a rece-a crudei mórte pana candu va secerá Fara mila firulu vietiei, celoru scumpi 'naintea ta?

Pana candu Divinitate voiesci a ne mai cerca? Nu-i destula tirani'a, ce se 'ncearca a sufocá, Celu mai sacru dreptu din lume, alu popóraloru odoru, Limba, simtiu de libertate si-al' natiunei santu amoru?

Traianidii éra astadi fruntea loru si-o incretiescu De dorere si de lacrimi pentru Bardulu romanescu, Care-acum acum plutesce susu in ceriulu azuriu Se se róge pentru fratii, carii plangu la-lu lui sicriu!

Stórs'ai lacrimi sufletu nobilu din al' nostru peptu doiosu, Numai doliu si 'ntristare, numai cugetulu nuorosu Ni-ai lasatu in urm'a-ti reece; dar' juramu nu vomu uita Pentru dreptu si libertate, cá si Tine-a ne luptá!

Dormi umbra maretia 'n pace, noi de multu amu pretiuitu Meritele-ti neuitate, ce viét'a ti'a finitu! Flori si lauri pre momentu-ti noi cu totii vomu plantá; Colo susu in fericire nici pre noi nu ne uita!

Vien'a, 19 Dec. 1880.

Sebastianu P. Radu.

*) Szabadságharczunk történetéhez. Visszaemlékezések 1848—1849-re Budapest 1880. Optu fasciclii.

Starea sierbilorului in Rom'a vechia.

Nicairi sistem'a sierbitutiei — cã-ci sistema era — nu a fostu asia dezvoltata si regulata chiaru prin legi, cã in Rom'a antica. Cei carii afla placere a compara sclavi'a posteriãra europãna din epocele christianismului cu cea antica, au materialu aprãpe de ajunsu in legile Romei.

Precum la greci, asia si la Rom'a in primii secolu ai existentiei sale sub regi si in republica, conditiunea sierbilorului fusese multu mai de suferitu decãtu mai tardiu. La inceputu sierbii erau considerati mai multu cã facẽdu parte din familia; de aceea domnulu lor se si numea in acestu sensu Pater familias; de aci membrii ei se diceau familiares si Pueri, de unde se pare cã a mai ramasu pãna in dio'a de astadi usulu in Romani'a, unde betranii voindu a dispune ceva, striga pe servitoriu, cu: „Baiate! N'audi baiate?“ era pe servitãre: „Fa! N'audi fã?“ adeca fata. Betranii dicu baiatu si la juni pãna la etate de 20—24 de ani. „Buni baiati are vecinulu Nicolae, unulu s'a logoditu dilele acestea cu fat'a cea mai mare a popii“.

Dintr'odata cu inavutirea, cu crescerea puterii singuraticiloru, cu luculu si cu coruptiunea, sãrtea sierbilorului deveni totu mai aspra, mai trista si in cele din urma desperata. O specie de tirania rafinata ocupã successive locul tractarei, la care tinea vechiulu pater familias. Pentru-cã proprietatea domnilorului asupra sierbilorului se fia definita cu mai multa precisiune, dela o epoca inainte li se dete nume de Mancipium (dela manu capio, apucu, tinu cu man'a, ilu am a mana, in mana, este alu meu). Sclavii din nascere si cei luati in batalii se diceau si Vernae. Dupa teoriile vechi, acestia erau sierbi „jure gentium“, era cetatienii liberi ajunsi in sclavia erau considerati cã atari „jure civili romano“. Aci apoi se distingea intre servitus justa, daca cineva era condamnatu prin legea statului, si servitus injusta, candu unu romanu liberu cadea in captivitate bellica.

Sierbii (sclavii) Romei erau ce e dreptu, considerati si ei cã omeni, nu cã animale necuvenatãrie, li s'au denegatu inse si luat ori-ce drepturi personali, prin urmare tocma prin acãsta, eo ipso, au fostu degradati la conditiune de lucru, de obiectu, de marfa. Adeca tocma precum devenisera iobagii din Ungari'a si Transilvani'a in sensulu Verbãczianu din sec. alu 16-lea. Sclavilorului din Rom'a nu le era permisu nici macaru exercitiulu publicu alu vreunei religiuni; ei nu poteau dispune nici de averea propria (Peculium) cãta erau in stare se'si castige cã sclavi, ci dupa mãrtea lor trecea tãta la domnu. Numai unii domni mai buni de ãnima le permiteau se'si faca si testamentu. Sclavii nu se considerau cã avendu consangeni (cognatio); marturisirea lor nu avea nici-o valãre la tribunale, precum nu avea a crestiniiloru din Turci'a pãna in anii mai din urma. Domnii lor ii poteau bate si pedepsi dupa placu, cu vina fara vina, precum facu multi omeni pãna in dio'a de astadi, chiaru si cu membrii familiei lor. Sclavilorului nu le era permisu se intente procese, precum n'a fostu permisu iobagilorului din susu numitele tieri, din Poloni'a si din alte cãteva staturi. Numai domnulu seu avea dreptu se pãrte procesu pentru sclavulu seu, si dupa lex Aquilia domnulu celui inculpatu avea se respunda pentru acesta, in acelu sensu, cã si cum de exemplu, daca boulu dlui A. ar fi inpunsu pe boulu lui B. atunci A. era datoriu a desdauna pe dn. B., era nu pe boulu acestuia.

O singura urma de dreptu omenescu le mai remasese sierbilorului: de a'si cumpara libertatea, daca erau in stare se'si castige bani de ajunsu si daca se poteau invoã cu domnii lor, sau daca li se intemplã se dea preste cãte unu domnu bunu de ãnima si milosu.

Atrocitatile domnilorului, exercitate asupra sierbilorului, au indemnatu pe auctoritatile Romei a lua de mai multe ori mesuri legislative si administrative in favãrea sierbilorului; dara trufiei romane ii pasã tocma asia puçinu de legi cã acelea, pre cãtu 'ia pasatu si aristocratiei europene de preceptele christianismului si de ori-ce legi humanitarie, mai alesu pãna la revolutiunea cea mare din Franci'a.

Sierbii cetatienilorului particulari se numiau Servi privati, era ai statului Servi publici, si acestia erau tractati mai bine. Sclavii la Rom'a nu erau obligati a se distinge cã la greci, de cetatienii liberi prin inbracamente, dara nu le era permisu se pãrte vestmentu de colãre alba sau prea deschisa, ci inchisa si de calitate multu inferiãra; trebuia se amble cu capulu descoperitu, fara sandale, cu perulu si barb'a netunsa, Domnii lor le dedeau nume cum le placea lor, inprumutate mai multu dela patri'a fia-caruia.

Pretulu sclavilorului differia si in Rom'a fãrte multu, dupa calitatile lor fizice si spirituali.

Pre candu Rom'a se aflã in culmea puterii sale, numerulu sierbilorului se multise atãtu de tare, in cãtu patricianii cei mari nici nu mai sciau care cãti are, buna-ãra cã Lucullus si altii. Odata le venise ide'a la mai multi senatori, cã se afle numerulu sclavilorului prin unu recensamentu; unulu din betrani inse 'i reflectã, cã ar fi unu lucru nespusu de periculosu, daca sierbii aru aflã pe cale oficiale, cã numerulu lor este neasemenatu mai mare decãtu alu cetatienilorului liberi. Adeca cam precum se ferescu cei dela putere in staturi moderne poliglotte, cã nu cumva se se afle numerulu nationalitatilorului dupa suflete. In Rom'a si preste totu in Itali'a erau sclavi adusi din tãte tierile cunoscute in vechime, de nationalitati si colori fãrte diferite.

(Va urmã.)

Transilvani'a.

— Sibiu, 27 Dec. n. Prim'a di de Craciunu dupa calindariulu gregorianu a semenatu mai multu cu a Pascilorului; timpu seninu si fara geru, in cãtu unele dame inbracate de serbatãre s'au incumetatu a esi numai in talia, cum se exprima densele pe francesce, fara nici-unu vestmentu mai grosu pe de asupra; a dou'a di inse a ninsu.

Dela cãteva locuri de prin pregiuru ne vinu sciri fãrte placute, relative la espositiunea viitãria. Pãna candu barbatii facu la planuri greãie si tardive, femeile nãstre s'au si apucatu de lucru asia, precum le spune sanetosulu lor instinctu. Multe au statu pãna acuma la indoiãla, cã òre de ce se se apuce. Acum cã a esitu apellulu comitetului si s'a inpartitu in cinci mii de exemplarie, nu are se stea nimeni in cumpene. Optu luni mai sunt pãna la deschiderea espositiunii; de altumentrea decisiunea adunarei gener. dela Turd'a este cunoscuta din Augustu. Ori-ce, numai se fia bunu si frumosu, lucratu de manile ei. Cã se voru inparti premie, medalii, diplome laudatorie: tãte se voru intempla; dara consciintia cã au lucratu la intemeierea renumelui romanescu, este mai pre susu de tãte. Precum s'a disu de nenumerate-ori, se va pune mare temeiu pe industri'a de casa, anume pe tieseturi de totu felulu si pe cuseturi. Totu asia artile frumãse, desemnu, pictura, sculptura, musica; apoi artea mecanica etc. Se nu le totu cante unii si altii, cã am ajunsu cã tãte se fia mai eftine din bolte. Da femeile nãstre ce se faca tãta tãmn'a si tãta ãrn'a pãna pe la Pasci? Cã dãra nu le veti pune cã se stãrga pulberea din boltele armenesci, jidovesci si nemptiesci. Timpulu este banu.

Se ceru cu totu adinsulu costume (porturi) nationali tieranesci din tãte districtele, din Transilvani'a, Banatu, Bucovin'a. Ni s'au promisu din cãteva locuri in natur'a, de unde nu se pãte asia, se se prepare fotograme ilustrate, celu puçinu in formatu de salonu, barbati casatoriti, femei maritate, fetiori, fetiãre, baiati; se se alãga inse persãne una cã una si nu nescari schidãle. Sute de parecã de ar veni, tãte aru avea locu. Numai se li se insemne exactu nume, connume, districtulu, comun'a de unde sunt, chiaru si starea sociale. Se potu presenta si persãne de pe la cetati in costume tieranesci, numai se nu le alteredie. Ni se spune cã se va ingriji si de cãtiva calusieri.

— (Casatoria civile.) In fine numai ce se redactã si in B.-Pest'a unu proiectu de lege pentru introducerea casatoriei civile, sau precum dice poporulu naivu, cununia la domnulu judetiu, nu in biserica prin popi. Este sciutu de comunu, cã evreii reformati, si acei unguri cari ambla se ia fete din familiile cele mai bogate evreesce, care adeca au trebuintia se se cunune cu bogati'a, lucra de mai multi ani pentru introducerea casatoriei civile. Ce e dreptu inse, cã necurmatele dissensiuni si procese escate din caus'a casatoriilorului mixte intre clerurile atãtoru confessiuni religiãse, au adaosu fãrte multu, cã legislativele staturilorului se smulga cununiile din manile pretilorului, era enormele spese inpreunate la unele confessiuni cu casatori'a, au inaintatu concubinatu in proportiuni spaimantãrie.

— (Casu de bigamia.) A propos de legea casatoriei civile, ni se trimite dela Zernesci o corespondentia mai lunga despre unu casu de bigamia, care in acelu tinutu bate cu atãtu mai multu la ochi, cu cãtu poporatiunea tinea pãna acuma fãrte tare la sanctitatea si castitatea casatoriei. Essenti'a scrisorei este, cã unu june din locu, anume Comsia, dusu inainte cu cãtiva ani in

Romani'a, intorcẽdu-se la locul nascerei sale, dupace deschise o bolta de manufacturi, decisu a se casatoru, luã de soçia pe o fãta de familia buna din Tohanulu vechiu, dara in sensulu legei noue civile, care plesnesce preste ochi castitatea femeiesca, chiamã pe mirãsa la Zernesci, cã se se cunune cu ea acolo. Aci corespondenti'a adaoge, cã preotii din Tohanu nu au fostu avisati cã se se faca si ei strigarile cerute de lege in modu peremptoriu. Ce se intempla? In dio'a de S. Nicolae 6/18 Dec. a. c. se presenta in Zernesci din Romani'a o femeia frumõsica, nascuta din Cohãnu (Rupea) in Transilvani'a, cu doi prunci, unulu de mana si altulu la peptu, cã soçia — legitima a lui Comsia. Ne voindu elu se o recunãsa, femeia ilu trase la judecatori'a reg. din locu, unde intre alte scene se intemplã si aceea, cã prunculu mai maricelu, cum vediu pe Comsia strigã: „Mami, mami, ãca tat'a!“ Se pare cã prim'a femeia nefericita nu a fostu preparata cu actele absolutu necesarie spre a documentã bigami'a, cã-ci judecatoriulu o indreptã la unu advocatu.

Ce vreti? Acesta este unu casu dintr'o suta. Èca o cestiune internationale din cele mai inportante si mai delicate, de care ar trebui se se interessedie legislative, guberne, cleruri, pressa. Nu este acãsta numai cestiune de moralitate, ci si de propagare a elementului nationale. Singuli singulas, diceau decretule imperatorilorului Romei inainte cu 1700 si 1800 de ani.

Unu altu proiectu de lege, cu care'si frementa capetele in Budapest'a si mai departe in tiãra, se refere la imbucãtirea mosiãrelorului tieranesci; cã-ci daca latifundiele de cãte 40 mii pãna la 100 mii de jugere (in Ungari'a propria) sunt unu mare pericolu pentru tiãra, cu multu mai periculãsa este taiarea mosiilorului (sessiuni) mici in fasii de cãte 1 si 2 jugere. Pãna la 1848 sub iobagia, nu prea era permisu a imparti mosiile tieranesci; dupa aceea austriacii inca totu mai luasera unele mesuri fãrte salutare in favãrea poporatiunii rurale, cã se nu o pãta spolia bogatii si speculãntii de proprietatea pamentului. Dela dualismu incãce recunosc si diarele magiare, cã in o parte mare a Ungariei si in vreo trei comitate ale Transilvaniei pamentulu se subtrage mereu de sub pitiãrele locuitorilorului sateni, si acestia remanu sau robii altora sau fugari pe pamentu; acãsta nu mai este devastatiune de averi mobili, cã pe timpulu lui Tamerlan si Gengiscanu, ci este espatriarea locuitorilorului. Dara apoi o patu si proprietarii mari, dupace li se ducu locuitorii de prin sate, cã-ci atunci lipsindu braçiale muncitãrie, valãrea mosiilorului scade infricosiatu. Macãhinele singure nu'i scotu din greutate. Acum totu ei cauta cum aru potea retinã pe locnitori, cã se nu fuga in Americ'a, in Bosni'a si Dobrogea.

Austri'a.

Vien'a. Tãte popãrale christiane dorescu, cã incai serbatorile cele mari si anume pe ale Nascerei Domnului se le petrãca in linisce si pace, cu sententi'a christiana in gura si in ãnima: Marire intru cei de susu lui Ddieu si pe pamentu pace si intre omeni bunavoire! De aci incolo ceea ce este colindatulu la alte popãra, la celu germanu este o datina milenaria arborele Craciunului (Christbaum), destinat a face bucuria mare nu numai pruncilorului si tinerimeii preste totu, ci si betranilorului, cã-ci le revãca in memoria trecutulu lor. Propriulu poporu isi vediu si asta-data de familia si de serbatori. Nu asia politiciii conducatori. Acestia folosindu-se tocma de repausulu poporului, tinura adunari, alergara prin comune si pe la casele omnilorului, cã se le spuna, ce? cã cu ocaziunea conscriptiunii ce se incepe cu terminu dela 12 òre din 31 Dec. spre 1 Ianuariu, nu cumva se se inscria sau declare de altu-ceva, decãtu de germani.

Asia dara cu 1 Ianariu 1881 se incepe o lupta noua de nationalitati, pe terenulu statisticeii. Ce e dreptu, acãsta lupta noua o incepura cãchii in Boemi'a. Adeca vedindu ei marele numeru de renegati rupti in cursulu timpurilorului din corpulu lor nationale, precum si multe amestecaturi (corciturii) prin casatorii, apoi inveniãndu si din conscriptiunile anteriori, isi propusera cã asta-data se iupedece orice trecere a vreunui cãchii in registrele nationalitatiei germane. In registre inse nu e deschisa nicairi rubric'a nationalitatiei, de cãtu alt'a, adeca intrebarea: care este limb'a de conversatiune (Umgangs-Sprache), asia cum se decisese in congressulu statisticu europãnu tinutu la St. Petersburg in an. 1873. Dara limbi de conversatiune pãte se aiba cineva si doue, altii

trei si patru; prin urmare intrebarea este foarte captiōsa inca si atunci, candu 'iai substitui terminulu de limb'a materna. Asia cechii pornira o propaganda generale preste tōta Boemi'a, Moravi'a, Silesi'a si chiaru in Vien'a, unde se afla cechi mai multe dieci de mii. S'au inpartitu instructiuni cu sut'a de mii, articlii de diarie, s'au trimisu si agenti pretotindeni cā se invetie pe poporu, cā nu care cumva se se dea cineva de germanu, ci mai bine se nege cā ar cunōsce limb'a nemtiēscā, daca nu o cunōsce perfectu. VEDIENDU germanii acēsta activitate extraordinaria a cechiloru, desvoltata intru constatarea numerului persōneloru de nationalitate cechā, se pusera si ei pe lucru, cā se nu lase nici-unu germanu ori vre-unu rene-gatu a se inscrie la cechi. VEDI ASIA ISI APARA altii elementulu loru nationale.

Din Bucovin'a.

Intr'o corespondentia a sa din Radauti, „N. fr. Presse“ turbēdia de mania impotriva judelui de pace, romanu, Cossoviči, actualu deputatu in Camer'a din Vien'a. Pricin'a turburarei este faptul, cā numitul, alesu fiindu deputatu, a facutu declaratia de supunere cātra tronu, in Camera, „in limb'a romanēscā, si nu cā in deobste in cea nemtiēscā.

„N. fr. Presse“ se intrēba cu indignare, daca d. Cossoviči este jude de pace cesaro-craiescu austriacu, sau jude de ai Altetiei Sale principelui Romaniei?

Respunsulu d-lui Cossoviči va fi foarte usioru si foarte simplu. — Noi — din parte-ne — i aducem viile nōstre felicitari, pentru purtarea sa romanēscā, care ne face a crede, cā nenorocit'a Bucovin'a n'a peritu inca pentru romanismu.*)

In deobste scirile ce primimu din Bucovin'a semnalēdia, in acēsta spoliata podoaba a vechei Moldove, o miscare romanēscā regeneratōre, care ne inspira cele mai mari sperantie pentru viitorulu, pe unu momentu compromis, alu fratiloru nostrii de preste Moln'a.

Intre alte societati nationale, s'a infintiatu dilele acestea si unu clubu alu femeiloru romane, cu scopulu de a introduce in familii intrebuintiarea permanenta si singura a limbei romanesci, isgonita in curgerea decadentiei nationale din clasele superiōre ale societatiei, de limb'a germana. Societatea numera dejā o multime de aderente din cele mai alese familii. („Alegatorulu“ din Bucur.)

Romania.

Cetimu in „Timpulu“:

Atentatorulu Pietrariu, care este detinutu totu la politia, se afla mai bine; ranile incepu se i se vindece. Pāna acuma se dice cā nu a facutu multe marturisiri; elu se marginesce a starui asupra respunsuriloru pe cari le-a facutu la cercetarile din primele momente: nu din ura personala, ci din „convingere patriotica“ a lucratu.

Diaconulu Cārlova si Patescu au facutu marturisiri si au procuratu dovedi mai pretiōse. La diaconulu Cārlova erā tipariulu hectograficu, in care se trageau proclamatiile „Comitetulu de 50,“ scrise in originalu de Patescu.

„Comitetulu de 50,“ precum se pare dupa marturisirile de pān'acuma, nu numera tocmai 50 de membri. Elu se compunea din Pietrariu, pop'a Cārlova si Patescu si pōte inca de doi trei descreerati. Acēsta de siguru nu va adormi cercetarile justitiei, care va cautā se gasēscā pe toti afiliatii conspiratiei. Se crede cā Patescu si pop'a Cārlova, cunoscēndu caracterulu violentu alu lui Pietrariu, l'au trasu la sorti inadinsu, cā se indeplinēscā elu crim'a.

Se spunea dilele acestea, cā justiti'a urmarindu atentatulu Pietrariu, si conspirati'a celoru „50“, ar fi descoperitu firele unei alte conspiratii cu scopuri mai departate. Sgomotulu acesta erā, pe cātu se pare, nefundatu. Se crede cā afara de Patescu si Cārlova, mai tōte persōnele arestate, ne dandu nici-unu indiciu de vreo culpabilitate, voru fi liberate.

Dintre persōnele arestate multe au fostu puse in libertate; intre acestea sunt si dd. Borsiu, M. Lugomirescu si T. Ganescu.

Dela o vreme s'a ivitu la noi si sporescu necontenitu, luandu pe fia-care di proportii considerabile, nisce abusuri de presa ne mai pomenite. Nisce literatori de cafenele, pe cātu lipsiti de talentu, pe atātu de in pertinenti si de corupti, in complicitate cu nisce tipografi si editori, avendu de multu reputati'a, si comerciala si sociala foarte compromisa, si voindu a avea cu orice mijlocu castiguri, nu se sfiescu a aruncā dilnicu in publicu o intrēga literatura scandalōsa, menita a speculā curiositatea triviala a masselor. Sunt nisce novele si romanuri de o brutala si stupida obscenitate, nisce aberatiuni miserabile si desgustatōrie, cari trebue se revōlte pe cineva, ori-cātu ar fi de nepasatoriu, si se'lu faca a se cutremurā gandindu-se cā o asia publicatie marsiava pōte cadea in māt'a copiiloru din scōle, pōte petrunde in unu institutu de educatie, sēu in sinulu unei familii. Acum in urma a aparutu o novela, modelu de genulu acesta literariu, de o nerusinare monstruōsa.

Ne facemu o datoria a denuntiā parchetulu*) aceste abusuri, amenintiandu'i legea cu care protege moravurile publice celu pučinu de atacuri brutale si fațisie, — daca nu de „scabrōse afaceri“ patriotice, — i ceremu se'si faca si densulu datori'a, se urmaresca numai decātu pe delincuenti si se'i dea pe māt'a justitiei. Nu ne potemu oprī de a ne exprimā aci mirarea, cum de-atātā timpu, de candu durēdia scandalulu acesta de presa, inca nu si-a facutu parchetulu acēsta datoria. Cātu despre politia, nici nu mai vorbimu. Daca nu i'au ajunsu fondurile secrete, cā se pōta preintimpinā atentatulu contra d-lui primu-ministru, — atentatu afisiatu cu doue luni inainte printr'o sententia a asia numitului „Comitetu de 50,“ — daca d. prefectu nu pōte aflā despre acelu atentatu, decātu dupa-ce ilu scie tōta lumea, — ce se'i mai facemu in desiertu in-putarea, cā nu urmaresce literatur'a scandalōsa! Inca odata, ceremu parchetulu se'si indeplinēscā datori'a. Specimene de corpu alu delictulu pōte gasi in abundantia la tōte chioscurile si la toti vendiatorii de diarie. Unulu, celu din urma, care le pune vērful la tōte, ilu tīnemu la dispositie pentru ori candu ni'lu va cere. Aru trebui facuta immediatu o visita la stabilimentele tipografice, unde aparu, fara nici-o ascundere, publicatiile in cestiune, si unde s'aru descoperi lucruri destulu de interesante asupra acestei miserabile industrii literarie.**)

— Modulu investitiei episcopiloru diecesani in Romani'a dupa norm'a bizantina, se cunōsce si din urmatōriile:

Cu ocaziunea solemnitatii pentru investitur'a noului episcopu de Rōmnicu si noulu Severinu, acesta a tinutu urmatōrea cuventare:

Prea Inaltiate Dōmne,

Primescu cu cea mai profunda umilintia din māt'ile Mariei Vōstre Regale acēsta cārja, care este emblem'a autoritatiei pastorale. Ea, inca din secolulu XIV, a fostu successivu inmanata, de cātra cei mai ilustru Domnitori ai tieriei, metropolitiloru Antimu, Charitonu; ēra mai pe urma, candu acēsta eparchia a fostu transformata de cātra marele Mircea in episcopia, toiagulu pastoralu alu episcopiei Rōmnicu-noulu-Severinu, a fostu portatu cu tōta demnitatea de cātra prea invetiātulu Antimu Iverēnulu, devenitu in urma mitropolitulu alu Ungro-Valachiei, de cātra Damascenu, introducētoriulu limbei romanesci in serviciile divine ale bisericeii, si de cātra alti ilustru si prea fericiti pastori ai santei episcopii a vechiloru Bani romani.

In cele de pe urma, proni'a divina a voitu, cā cu conlucrarea sātului sinodu si a demnitariloru natiunei, se fiu si eu smeritulu archiereu alesu episcopu alu santei eparchii Rōmniculu, ēra Mari'a Vōstra Regala, cu puterea ce ve este data de susu, se incoronati actulu alegerei prin incredintiarea in māt'ile mele cele debile a cārjei pastorale.

Mari'a Vōstra Regala, plinu de sperantia in Dumnedieu, care pe „cele nepotentiose le vindeca si pe cele cu lipsa le implinesce,“ firmu in credinti'a cā voiu avea Inalt'a Vōstra protectiune, si convinsu cā nu voiu fi parasitu de consiliile prea bunulu meu archipastoriu si Primatu alu Romaniei,

*) Procurorii.

**) Cu permissiunea onor. Redactiuni a „Timpulu“: Scandale de acelea revoltatōrie, priu care se pro-stitue press'a intrēga a unei tieri, se publica de 20 de ani incōce, anume in capital'a Romaniei, neobservate de auctoritatile publice, si nepedepsite de nimeni. Eca, chiaru si in Parisu se conșca spurcatiuni de acelea, ēra auctoriu si editori loru se condamna la temnitia si la amende grele in bani. Aceea nu e libertate de presa, ci este libertinagiu, desfreu de țigani laieti; otrava omorītōria. Not'a Red. Obs.

primescu, cu cea mai profunda umilintia, din māt'ile Mariei Vōstre Regale, cārja santei episcopii Rōmnicu, si declaru cā me voiu silī din tōte potērile mele, cā se realisediu sperantiele ce Mari'a Vōstra pune in modest'a mea persōna, si voiu cautā cā se conducu pe turm'a cuventatōrie, ce astadi imi incredintiati, pe calea credintiei, a sperantiei si a dragostei crestine.

Se traiti Mari'a Vōstra!

Se traiēscā Mari'a Sa Dōmn'a!

Se traiēscā Romani'a libera si independența.

Dupa pronuntiarea acestui discursu, P. S. S. episcopulu investita s'a retrasu lānga I. P. S. S. mitropolitulu Primatu, si Mari'a Sa Regala, luandu cuventulu, a disu:

Prea sātite Parinte,

„Multiamescu Prea Santei Tale de urarile caldurōse ce faci atātu Dōmnei cātu si mie cu ocaziunea acestei solemnitati, care consacra un'a din vechile si cele mai frumōse traditiuni ale bisericeii romane.

Amu firm'a convingere, cā Prea Santi'a Ta, luandu administratiunea spirituala a eparchiei Rōmniculu, vei scī a conservā antic'a splendōre a acelei santei episcopii, care a fostu odata mitropolia, si unde se afla atātea frumōse monastiri, monumente trainice ale credintiei stramosiloru cātra biserica, precum numerōsele pajiste ale Oltulu, adapate cu sangele eroiloru, cari sunt atātea monumente istorice ale neclintitei dragoste a Olteniloru cātra tiēra. Pe acestu scaunu episcopalu au siediutu pastori din cei mai ilustru; prin pietatea loru crestina, prin luminele si devotamentulu loru cātra tiēra, ei au sciutu se ridice prestigiulu preotiei romane si se inspire poporulu iubirea nedespartita a religiunei si a patriei.

Nu me indoiescu, Prea Sante Parinte, cā inspirandu-te de maretiile exemple ale unoru asemenea predecesori, vei pastorī multu timpu si cu fericire turm'a eparchiei, la a carei cārma te-a chiamatu inaltulu cleru si representatiunea nationala.“ (Monit.)

Dupa acestea confirmatulu episcopu se intōrce dela palatu totu cu pomp'a cu care fu condusu acolo si care sēmena foarte multu cu cea observata in Constantinopole, ori-candū noulu patriarchu isi primesce investitur'a dela Sultanu.

— Statistic'a invetiamentulu publicu in Romani'a pe 1877—1878. — In anulu scolaru 1877—1878 au functionatu in Romani'a scōle rurale 1882, din care 1105 de baieti, 149 de fete si 628 mixte, cu o poporatiune de 59,451 baieti si 9325 fete.

Sumele alocate in budgetu pentru aceste scōle rurale se urca la 1,266,000 lei, afara de 476,711 cheltuiti din fonduri judetiene si comunale cā salarii si subventiuni.

Scōlele primarie urbane au fostu in numeru de 253, din care 137 de baieti si 116 de fete, cu o poporatiune totala de 28,472 elevi si eleve.

Scōlele primarie urbane de baieti si fete se intretinu de statu, afara de 18 intretinute de comune. Sumele alocate in budgetulu statulu pentru aceste scōle se urca la 1,464,000 lei.

Licee au fostu 7 cu 2044 scolari si 147 profesori.

Gimnasiile au atinsu cif'r'a de 19 cu poporatiune de 1869 scolari si 160 profesori. Parte din aceste gimnasii se intretinu de statu, parte de comune.

Seminarie au fostu 9 cu 2935 elevi si 94 profesori.

Scōle secundarie de fete au functionatu 7 cu 540 eleve si 76 profesori.

Scōlele profesionale n'au fostu de cātu 3 frecuentate de 178 eleve.

Scōle normale incepusera de atunci a fi mai numerōse, si se contā dejā 10 scōle normale cu 515 elevi.

Scōle comerciale 4 cu 215 elevi.

Scōle militare au fostu 2, la Jasi si la Bucuresci, afara de scōlele regimentelor, primele au fostu frecuentate de 255 elevi.

Alte scōle au fostu: Pentru bele arte 2; conservatōre de musica si declamatiune 2; o scōla libera de sciintie politice; scōla de poduri si siosele, scōla de agricultura, scōla de meserii, de farmacia, de veterinaria, de mositu, de teonia, etc.

Invetiamentulu universitariu este reprezentatu prin 2 universitati, la Iasi si la Bucuresci, cu cātē o facultate de dreptu, litere, de sciintie; in Bucuresci exista si o facultate de medicina. Facultatea cea mai frecuenta este aceea de dreptu, cu 78 studenti la Iasi, 147 la Bucuresci, apoi facultatea

*) Press'a pangermanista se sbuciuma in desiertu. In parlamentulu austriacu din Vien'a are dreptu ori-care deputatu, nu numai se declare supunere la legi, daca se si participe la desbateri in limb'a sa nationala, ceea ce se si intempla unoru sloveni, cechi, italieni din Tirolu si galitiani. Ardelenii romani pre candu se aflau la senatulu imperiale (1863—1865), erau invitati de cātra insusi presedintele, cā se cuventēdie in limb'a pe care o cunoscū mai perfectu si apoi aveau interprete in casu de lipsa. Red. Obs.

de medicina cu o poporatiune de 143, de sciintie cu 84, si de litere cu 56 elevi.

Afara de scólele publice, mai functionau si alte scóle private, confessionale si altele, in numeru de 184, dintre care 96 de baieti, 64 de fete si 24 mixte. Poporatiunea lor atingea cifr'a de 7512 baieti si 4064 fete.

Totalulu bacalaureatiloru din Romani'a dela inceputu pana la 1878 inclusivu s'a urcatu la cifr'a de 1112, intre cari este si o balaureata romana.

Éta pe ani numerulu bacalaureatiloru admisi.

Anii	1867	1868	1869	1870	1871	1872
Bacalaur.	11	25	35	74	88	131
	1873	1874	1875	1876	1877	1878
	139	78	190	150	74	117*)

(Dupa Cur. finant.)

— Camer'a deputatiloru. In cursulu ultimei septemani, camer'a a votatu in sectiuni intre alte proiecte de lege, acela pentru instituirea unei comisiuni insarcinate cu revisuirea lucrariloru comisiuniloru de recensementu, pentru baterea monetei divisionare de argintu in bucati de 2 lei, 1 leu si 50 bani, pana la sum'a de lei 4,600,000. S'a depus apoi pe biuroulu camerei unu proiectu de lege care suna:

„Ori-cine va interpune numele spre a cumpara imobile rurale pentru persoane ce nu au dreptulu dupa lege, va fi pedepsitu cu amenda de 5000—20,000 lei, si cu inchisore corectionala dela 1—6 luni. Judecat'a va mai putea pronuntia si interdictiunea drepturiloru politice pe timpu marginitu. Afara de persoanele interessate, voru avea si procurorii tribunaleloru dreptulu de a intenta din oficiu actiune pentru anulara vendiariloru de asia natura si aplicarea pedepselor sus-mentionate.“

Scopulu acestuiu proiectu de lege este invederatu pentru ori-cine'lu va ceti, fia si numai in fuga. Multime de straini, nu indigeni, au inceputu se marga cu capitalurile lor in Romani'a, ca se cumpere pe furis, sub nume falsu, pamentu catu se pote mai multu, dominie intinse si fertili, pentru-ca succesive se desmostenesca pe proprietarii romani si pe poporul romanescu. Cata grija, ce cautatura agera trebuie se aiba romanii si mai virtuosu barbatii de statu ai lor, pentru-ca natiunea se nu fia desheredita, ici prin comerciu, dincocce prin industria si de aci inainte chiaru si prin economi'a de campu. Apoi se nu cultivamu economi'a politica si nationala cu totii, in scóle si in societate, in carti si in diarie, in teoria si praxe?

— (Cutremuru). Joi in 11/23 Dec. pe la 11 ore antem. s'a simtitu in capitala unu cutremuru, care s'a innoitu sambata ser'a dupa 5 ore, si a tinutu numai doue secunde, acesta inse s'a simtitu mai in tota tier'a pana pe la Jasi, era la Galati a fostu mai violentu. Dela Constanti'a si Rusciucu veni aceeasi scire. Totu atunci se simtise si pe la Brasiovu.

— (102 advocati) au fostu stersi din lista de catra auctoritatea respective, din care cauza s'au facutu interpellatiuni in camera, de unde s'au nascutu discussiuni ferbinti, pana acum inse fara rezultatu. Atata inse nu potu nega nici cei mai exaltati aparatori ai clasei advocatiloru, ca intre ei s'au stracuratu multime de individi, cari nu le facu nici-o onore, ci din contra dau ocaziune la tota lumea, ca se vorbesca atatu de reu despre acesta classa inportanta de omeni, in catu de ex. in Serbi'a i scosera chiaru din corpulu legislativu, ca se nu mai pota fi alesi, era turcii nu voru nici se audia de advocati. In Europ'a, unde vieti'a publica si privata este nespusu de variata si complicata, classa advocatiloru este o adeverata necesitate; de aceea se si facu incercari diverse de a o regula prin legi.

Sciri diverse.

— (Necrologu.) Petru Hodrea, economu distinsu, presedinte alu comitetului parochialu, membru

*) Terminii cu cari se denota diversele institute de invetiamentu, adoptati in Romani'a din Franci'a, diferu multu de cei usitati dincocce de munti si in totu coprinsulu monarchiei austriace. Asia intre altele: Scóle primarie corespundu la celea numite la noi scóle normale de 4 clase inferioari; din contra scóle normale sunt preparandiile, scólele pedagogice dela noi. Gimnasie sunt numai cele cu 4 clase gimn., era cele cu cate 7—8 se dicu licee. Scóle secundarie sunt totu gimnasie — de fete. Si profesionali, sunt cele industriale (Gewerbeschulen). Bacalaureatu-maturitate.

In a. 1877/8 scólele au fostu cercetate din caus'a resboiului multu mai reu decatu in anii urmatiori.

Red. Obs.

in reprezentanti'a comunala, membru alu bancei „Transilvani'a“, inpartasitu cu ss. taine, adormi in Domnulu dnpa grele suferintie in 14/26 Decembre a. c. la 1 1/2 ore d. a. in etate de 49 ani.

Remasitiile pamentesci s'au ridicatu din cas'a repausatului si s'au inmortentatu Mercuri in 17/29 Decembre la 11 ora inainte de amedi in cimiteriulu gr. or. alu comunei Resinariu.

Cu anima infranta de dorere aducemu acesta la cunoscinti'a totoruru rudeniiloru si amiciloru repausatului.

Resinariu, in 15/27 Decembre 1880.

Dobra Hodrea nascuta C. Dancasiu, sozia. Mariutia Hodrea, sora. Sierbanu C. Dancasiu, Alemanu Drocu, Marina A. Drocu, cumnati. Dr. Joanu Popu, medicu de regimentu; Constantia Popu, Joanu Craciunu, preotu; Stanca Craciunu, Josifu Goga, invetiatoriu si Aurelia Goga, invetiatoare, fini.

Acesta era unulu din acei barbati romani, despre care se pote dice in cugetu curatu, ca „nu era in trensii viciesiugu“. Preste acesta unulu din omenii cei mai activi nu numai ca economu, ci si ca comerciantu, care avea relatii cu piatie mari, si ce e mai nobilu, mai frumosu si — mai raru, unu vigorosu ajutatoriu alu scólorulu si alu literaturii romanesci. Petru Hodrea cumpara ori-ce carti credea densulu ca pote invetia din ele si tinea cate 3—4 diarie romanesci. Dómne Ddieule, fia'ti mila de noi, nu ne mai lua asia curendu membrii din famili'a romanésca, precum a fostu si P. Hodrea!

— (Desiu, 26/14 Dec. 1880.) Parastasu pentru Dr. Josifu Hodosiu! Astadi s'au celebratu cu tota pietatea parastasulu pentru Dr. Josifu Hodosiu mai antaiu in biserica gr. cath., unde d. protopopu localu J. Velle tinu o cuventare acomodata intru pi'a memoria a defunctului, de acolo poporul si inteliginti'a condusa de d. protopopu au trecut la biserica gr. resarit., unde se adunaseru si mai multe dame romane inbracate in doliu, si unde dupa dispositiunile facute au fostu improvisatu unu catafalcu (sicriu), invelitu cu panura negra, era sicriulu pe langa lumini, adornatu de domn'a Ernestina Manu cu o cununa frumoasa. Dupa cantarile rituali executate cu precisiune de chorulu inteligentiei romane, d. Joanu Cipu tinu o cuventare scurta, dandu biografi'a defunctului in cuvinte bine alese; dupa acesta chorulu a cantatu versulu funebrealu „In loculu celu secretu.“ Poporul fu adencu misicatu de condolenti'a generala dupa exemplulu inteligentiei numeroase, siopintindu intre sine: „Dómne, candu si unde ne vomu mai vedea cu totii adunati si la o serbatórie de bucuria generala nationala? lasandu fia-care cursu liberu lacrimeloru pe faia. Da! acea di de bucuria inca va sosi prin conlucrare si contielegere inprumutata atunci, candu interessarea nostra pentru binele poporulu si egalitatea drepturiloru nationale va fi asemenea doiosului nostru frate si barbatu, a carui amintire o amu serbatu.“ *)

Unu crestinu.

Post'a redactiunei.

— Orascia. Novembre (scolastice). S'au amenatu din ratiuni grave, dar le va veni timpulu.

— Sibiiu, fara data (Esperientiele). In carnevalu e timpulu.

— Sibiiu 28 Dec. Indata-ce i vomu putea face locu alaturea cu cele ce urmédia aci mai la vale.

— De langa Timisiu, 21. Fagarasiu 24. Maieru 24. Campenulu 27 Dec. Tote bune; catu mai curendu.

— Cernauti 11 Dec. Se pote numai in estrasu.

— Gyergyo Tölgyes, 7 Dgc. Buna, o parte inse cere a fi prelucrata. Se va publica.

— Vien'a, 13 Dec. Nu e locu pentru certe private; nu se pote. 20 Dec. Antropologica; ii vomu cautu locu.

— Satmaru, din 20 Nov. venita numai in 26 Dec. si in 15 Jan. e terminulu!

— Desiu. Asia'mi trebuie, daca n'am invetiatu se cunoscu nici pana acum omenii. Gratiás.

*) Un'a a dou'a corespondentia totu din Desiu de dato 26 Dec. descrie aceeasi solemnitate funebrele in termini totu asia de doiosi. Cata satisfactiune pentru umbr'a amicului nostru repausatu, dupa insultele cu totul gratuite, trase ca de peru asupra lui in ver'a trecuta, aici in Sibiiu!

Preturile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

24 Decembre st. n. in Sibiiu:

Grâu, dupa cualitati	1	hectolitru	fl. 6.80—7.80
Grâu, amestecatu	1	„	„ 5.30—6.30
Secara	1	„	„ 5.40—5.80
Papusiou	1	„	„ 2.80—3.20
Ordiu	1	„	„ 3.60—4.—
Ovesu	1	„	„ 1.80—2.20
Cartofi	1	„	„ 1.60—2.—
Mazare	1	hectolitru	fl. 9.—10.—
Linto	1	„	„ 11.—12.—
Fasole	1	„	„ 5.—5.50
Lardu (slanina)	50	Kilogram.	„ 30.—34.—
Untura (unsore topita)	50	„	„ 36.—40
Carne de vita	1	„	„ 44.—46
Oua de	1	„	„ —25

Carti romanesci

care se afla la

W. Krafft in Sibiiu.

Calindarie pe 1881.

Amicul Poporulu de V. Roman	50	cr., cu tram.	franc. 55 cr.
Bunul Econom de Comsia si Brote	45	„ „ „	„ 50 „
Din tipogr. archidiecezana	30	„ „ „	„ 35 „
Micu (cirile)	22	„ „ „	„ 24 „
De parete (cu portretele Eroiloru)	20	„ „ „	„ 22 „

Carti scolastice

fara ridicarea pretiului, la ale D-lui J. Popescu damu si rabatu.

Recuise de invetiamentu.

Map'a tieriloru tienetorie de coron'a Ungariei pentru scólele populare, data de E. Bordeaux, 158 cm. lata 111 cm. inalta, pe pandia in mapa, necolorata fl. 5.—, colorata	6.—
Map'a Europei, trad. de J. M. Moldovanu, 140 cm. lata si 120 cm. inalta, pe pandia, in mapa	5.50
Map'a Semigloburile seu cart'a globulu pamentescu, 131 cm. lata si 110 cm. inalta, pe pandia, in mapa	4.50
Globuri terestre ajustate, 22 cm. in diametru	7.—
Aparatulu metricu constandu din 12 obiecte, inpreuna cu espicarea loru in limb'a romana	4.50
Atlas de istori'a naturala cu 250 figure colorate si cu prescurtare compl. a istoriei natur. a catoru 3 domen. leg.	1.75
Masina de computu cu globuletie albe si negre pe drotu (sirina)	3.20

Album macedo-roman cu colaborarea generosa a 180 de scriitori si artisti din tota Europa. Acestu monumentu neperitoru alu miscarii de simpatie a Europei si a Romaniei pentru cultura romanimeii din Peninsula balcanica, (caci se scie ca produsulu din vendierea Albumulu este destinatu a mari fondulu scolasticu alu Societatei de cultura Macedo-Romana), nu pote lipsi din bibliotec'a nici unui Romanu, nu numai ca o opera patriotica, dar si ca cea mai frumoasa carte ilustrata, ce vreodata s'a publicatu la Romani. Edit. de luxu fl. 10.—, cu trimit. franc. fl. 10.15 „ ordinar. „ 4.—, „ „ „ 4.15

Anuntiu literariu.

Au aparutu de subt tipariu si se afla de vendiare a W. Krafft in Sibiiu opulu:

Resbelulu orientalu ilustratu

de

Dr. A. P. Alessi si Massimu Popu.

Pretiulu eleg. legatu 8 fl.

Pe catu va mai ajunge inca marginitulu numeru de esemplarie din premiulu coloratu „Ocuparea Plevnei“, cumparatorii acestuiu opu ilu voru primi gratis, era cei cari voiescu a'lu avea incadrat, voru avea a mai plati 2 fl. 70 cr. v. a.

Paul Cieslar,

(28) 5

librariu — editoru in Graz.

Rogare urgenta!

Acei abonenti ai opulu „Resbelulu orientalu“, cari au primitu fasciculele dela inceputu (1—5) dela dn. Joanu Catana, negutiatoriu in Orascie (Broos) si urmarea nu au mai primit'o, sunt rogati a'mi trimite adresele lor, de orece susnumitul nu voiescu a mi le trimite si eu nu iam mai potutu trimite urmarea, din cauza ca nu mi-a platitu sumele incassate.

Paul Cieslar,

(50) 1—2

librariu in Graz.

Nr. 366/1880.

(49) 2—2

Concursu.

Venindu in vacantia 2 ajutore de cate 25 fl. v. a. din cele 16 destinate a se da invetiaceiloru dela optu profesiuni anumite, se publica prin acesta concursu pentru doi tineri romani, cari voiescu se invetie un'a din urmatorele meserii: rotari'a, lemnari'a (dulgheri'a, bardasi'a), ferari'a (ori lacatari'a), curelari'a (ori sielari'a), mesari'a (templari'a), cojocari'a, pelarieri'a, cismari'a (ciobotari'a.)

Suplicele au se fia instruite cu urmatóriele documente:

1. Carte de baptismu, din care se fia evidentu, ca concurentele este de nascere romanu, si ca are celu puçinu etatea de 14 ani impliniti.

2. Atestatu scolasticu, ca are celu puçinu cunoscentiele care se propunu in scólele primarie (normale) de patru clase, si mai cunosece si vreo alta limba usitata in Transilvani'a, magiara seu germana.

3. Reversu dela parinti seu tutori, ca voru lasa pe fii lor se invetie meseri'a la care se aplica, pana candu voru esi sodali conformu reguleloru existente pentru industriari, si cu atestatu in regula.

4. Unu exemplariu din contractulu, ce parintele seu tutorulu (epitropulu) suplicantelui va inchiaia cu maiestruulu, la care elevulu intra pentru invetiarea profesiunei.

Terminulu acestuiu concursu se defige pana la 15 Februaru 1881.

Suplicele intrate dupa espirarea acestuiu terminu, nu se voru mai putea lua in consideratiune.

Sibiiu, 18 Decembre 1880.

Comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporulu romanu.

Jacobu Bologa,

G. Baritiu

v.-presied.

secret.

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Krafft.